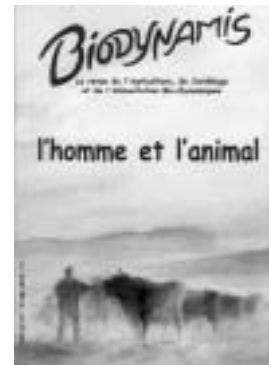

BD in breder perspectief: Frankrijk

Sandrine Gouble

Demeter is het internationaal erkende keurmerk van de biologisch-dynamische landbouw. Deze wijze van landbouw vindt dan ook over de gehele wereld plaats. Wat zijn de verschillen en overeenkomsten met de bd-landbouw zoals wij die kennen?

Dynamisch Perspectief doet hiervan af en toe verslag.

In dit nummer verzorgt Sandrine Gouble een korte impressie van de bd-landbouw in Frankrijk. De Française bezocht vorig jaar in het kader van een stage de BD-Vereniging.

De biologisch-dynamische landbouw in Frankrijk telt ongeveer 300 boeren en tuinders. In totaal bewerken zij 4000 ha, verdeeld over met name de Provence, Alpen, Cote d'Azur, Pays de Loire, Midi-Pyreneëën en de Elzas. Er zijn verschillende organisaties die zich met bd-landbouw bezighouden. Vroeger zaten deze organisaties verspreid

door het land. Sinds 2001 werken ze echter samen vanuit één plek, La Maison de la Bio-Dynamie. Dit Centrum voor de bd-landbouw is gevestigd in de stad Colmar in de Elzas, vlakbij Duitsland en Zwitserland en dus ook dichtbij het Goetheanum. Het Franse bd-centrum omvat het bd-landbouwsyndicaat, de Demetervereniging Frankrijk, de BD-Vereniging en regionale landbouworganisaties. De landelijke organisaties hebben alle drie een verenigingsvorm en zijn financieel en juridisch zelfstandig. Hieronder een kort overzicht van de activiteiten van de verschillende organisaties.

Het bd-landbouwsyndicaat - Syndicat d'Agriculture Bio- Dynamique

Deze belangenvereniging heeft tot doel de Franse bd-boeren te vertegenwoordigen en om de sympathisanten van de biologisch-dynamische landbouw te verenigen. Vrijwilligers komen bij elkaar om werkgroepen te begeleiden waarin oplossingen worden gezocht voor actuele problemen, zoals bijvoorbeeld het aanschaffen van de organen voor preparaten, de fokkerij, de bescherming van het zaaigoed, het regenereren van wijngaarden, et cetera.

De Demetervereniging – Frankrijk

Tot nu toe hebben twee werknemers van de Demetervereniging de taak om het Demetermerk in Frankrijk te certificeren. Zij doen dit in overleg met Demeter Internationaal. Op basis van een actie van Demeter Internationaal worden deze activiteiten in Frankrijk geëvalueerd door twee personen uit Italië en doen twee personen uit Frankrijk dit in Zwitserland. De Demetercontrole op de Franse bedrijven wordt binnenkort echter overgedragen aan Ecocert (vergelijkbaar met SKAL) om zo het aantal controles te vermeerderen en om de kosten te drukken. Hierdoor komt er meer tijd beschikbaar voor het begeleiden van omschakelende boeren, het bijwerken van de reglementenboeken (in Nederland: Handboek Demeter) en het organiseren van afzetmogelijkheden.

De BD-Vereniging

Deze vereniging is vooral bedoeld voor particuliere tuinders. De activiteiten zijn voornamelijk gericht op de uitgeverij. Die zorgt onder andere voor de vertaling en het drukken van de zaaikalender van Maria Thun en de sterren- en planetenkalender van Liesbeth Bisterbosch, voor het vertalen en

verkopen van technische documenten en voor het uitgeven van Biodynamis, het driemaandelijks tijdschrift over bd-tuinieren, landbouw en voeding. In totaal worden zo'n 130 titels verkocht via de post en via ecologische beurzen en tentoonstellingen, die het hele jaar door plaats vinden in alle streken van Frankrijk. Verder organiseert de vereniging twee keer per jaar op een bd-bedrijf cursussen over tuinieren, boomkweken en plantkunde. Als er tijd is, wordt ook een studiereis in Europa georganiseerd.

Regionale organisaties

In de verschillende regio's bestaan ongeveer dertig verenigingen waarin producenten en consumenten zijn verenigd. Zij tellen tussen de 10 en 400 leden en hebben tot doel om de bd-landbouw te promoten. Ze organiseren rondleidingen op tuinen en boerderijen, verzorgen cursussen over het maken van de preparaten en verzorgen verder tentoonstellingen, markten, lezingen en stages. De preparaten worden gedeeltelijk door een groep boeren op de bedrijven zelf gemaakt. In de Bourgogne bereidt een bd-consulent ook zelf preparaten, die aan boeren en tuinders worden verkocht.

BD-cursussen in Frankrijk

De meeste cursussen die worden aangeboden hebben een korte tijdsduur (2-3 dagen) en zijn bestemd voor de gevestigde boeren. Voor degenen die een diploma wensen (Brevet professionnel agricole) is er in de Elzas een tweejarige bd-landbouwopleiding, waarbij de praktijk plaatsvindt op bd-bedrijven. Terwijl de gangbare landbouwscholen moeite hebben hun schoolbanken met studenten te vullen, valt het op dat zich voor deze bd-opleiding veel stadsmensen aanmelden. ■

Het bijenvolk is één wezen

Jan Saal

Op 13 maart vond een imkerdag plaats in de zaal van Kraaybeek. Deze jaarlijks terugkerende dag werd goed bezocht met 85 deelnemers en was ook weer interessant. De eerste spreker was Rainer Pernodski uit Duitsland en het was boeiend om zijn verhaal te horen. Hij was uitgenodigd om zijn persoonlijke visie op de bijen te komen vertellen.

Een belangrijke stelling in zijn verhaal was dat het bijenvolk één wezen is. De verschillende bijen vormen samen eigenlijk één dier dat zomers, overdag, zo groot is dat het een middenlijn heeft van ongeveer zes kilometer. 's Nachts trekt het volk zich samen binnen de kast of korf en heeft dan nog een middenlijn van ongeveer 50 cm. Dit uitdijen en inkrimpen vormt de eigenlijke ademhaling van het wezen. In plaats van de lucht naar binnen te halen, beweegt het zich de lucht in.

Bijzonder was dat Rainer Pernodski bij deze beschrijving de functies van de werkbijen en van de darren in een bijzonder licht zette. Voor hem was het duidelijk dat de darren de functie vervullen van het zenuwzintuigstelsel en dat de werksters eigenlijk de functie van het bloed vervullen. Ik denk dat hij daarin volkomen gelijk heeft. De facetogen van een dar zijn veel groter dan die van een werkbij, hetgeen al een aanwijzing voor hun functie is. Je ziet echter ook dat ze dagelijks niet anders doen dan een beetje rondlarven. Ze vliegen in feite de zenuwbanen langs en nemen daarbij de wereld waar met hun ogen en hun reuk/gevoelsprieten. Ze zoeken echter geen

bloemen of zo, maar nemen de wereld waar en in het bijzonder het werken van schimmels en dergelijke.

De werkbijen slepen van alles heen en weer, zoals ons bloed dat ook doet, afhankelijk van wat in het geheel nodig is. Zoals ook onze zenuwen door het bloed worden onderhouden, worden ook de darren door de werksters onderhouden.

Rudolf Steiner beschrijft de zenuwen als cellen die stervende zijn en dat dit noodzakelijk is voor hun functioneren. Dit sterven voeren de darren jaarlijks uit bij de darrenslacht.

Het grootste dier op de boerderij zweeft dus boven de grond, terwijl het dagelijks uitdijt en weer inkrimpt. Een ademhaling duurt een dag en in de winter slaapt het volk.

Haar hoofdtak is het brengen van bijengif, om de schimmels op hun eigen plek te houden. Bijen sterven immers buiten het volk. Hier en daar valt een bij dood neer en brengt daar het bijengif, dat schimmelwekend werkt. De darren hebben deze plaatsen verkend.

De raten van was vormen haar skelet; in het Duits is groeien wachsen. Honing is voor het wezen een bijproduct van haar verzorgende werk.

Ik hoop dat het me gelukt is om dit boeiende beeld van het grootste dier op de boerderij zo te beschrijven dat u het zich kunt voorstellen. Dit voorstellen is van groot belang om het bijenvolk te leren kennen. ■